

נחלתנו

ידיעון שבועי של מכון "נחלת צבי"

גליון תרי"א - פר' ויצא - תשפ"ו

מי יודע ומי מכיר?

[א]

[א] איתא בספד"ק "עבודת ישראל" - (פר' תולדות) עה"פ (ברא' זך, ו-ז) "ורבקה אמרה אל יעקב בנה לאמר, הנה שמעתי את אביך מדבר וגו' ואברככה לפני ה' ". ופירש"י, ברשותו, שיסכים על ידי. ע"ש. והענין נפלא כי לא מצינו לעיל בדברי יצחק שאמר "לפני ה' " רק (ואברכ[כ] לפני מותי) " [תברכך נפשי בטרם אמות] (שם שם, ד?), ונראה רמז הדברים שאמר יצחק לעשו (שם שם, ג) "וצא השדה וצודה לי צידה" וחשבו במסורה ה' שבמלת "צידה" ליתר, [ו] "ציד" קרי. (לכן) [אך] נראה כי יצחק הצדיק רמז בדבריו לשם הוי"ה הגנוז (כי) במלת "וצודה" [ישנן] ו"ה יתירות, כי היה לו לומר "וצד" ובמלת "צידה" י"ה יתירות, כי די באותיות "צד" לשם דבר הניצוד. אלא שרמז לארבע האותיות הקדושות [של שם הוי"ה] שהוא יסכים על ידו. ובחכמתה הגדולה הבינה רבקה הצדיקה את הרמז ואמרה בעליל "שמעתי [את] אביך מדבר [וגו'] ואברכ[כ] לפני ה' ". ועיין בזוה"ק (בד"ה ויתן לך) מ"ש בפסוק זה, ונראה ככוונת דברינו הנ"ל. עכ"ל.

מי יכול לבאר כונתו הק' שכותב: שהיה די לומר "צוד צד", שלא מצינו לכאורה סגנון דיבור כזה, הן בלשון תורה והן בלשון בני אדם?

[ב] איתא בגמרא (ב"ב טז:) עה"פ (בראשית כה, כט) "ויבא עשו מן השדה והוא עיף" - תנא: אותו היום נפטר אברהם אבינו ועשה יעקב אבינו תבשיל של עדשים לנחם את יצחק אביו וכו'. ע"ש. ובזוה"ק (ח"א קלט:) מפרש שעדשים אדומות רומזות ל"הוא עשו אבי אדום" (ברא' לו, מג), והוא נלחם להתגבר עליו. והבן.

אבל דברי מרן החתם סופר בס' חת"ס עה"ת (עמ' קכא) ד"ה ויבא לו. חדש חידוש נפלא ביותר, שיעקב אע"ה עסק כל השנה בתבשיליו של יצחק כדכתיב (שם כה, כט) "ויזד יעקב נזיד", שהיה מצוה בן מיצחק להכין לו כל תבשיליו ומאכליו, ואך הפעם אמר יצחק לעשו, שלא רק יצוד לו ציד, אלא גם יעשה לו מטעמים. ע"ש. והוא תמוה! מה השייכות של יעקב אבינו "איש תם יושב אהלים" (שם כה, זך) לעניני בישול?

[ג] בסביבות שנת תר"י הדפיס המו"ל רבי יהודה לייביש ראפפורט מבראדי, את ספר 'שער היחודים' של הרה"ק רבי חיים ויטאל, וכן קמיעות שונות ועוד ליקוטים שונים, בהסכמת גדולי הדור, ביניהם רבי ישעי' שור, רבי נחמיה בן היהודי הק', רבי ענזיל מסטריא, ועוד. הוא כותב בהקדמתו שהרה"ק רא"י מסאדיגורא וכל אחיו ביקשו ממנו את הקמיעות, וכן עבור אביהם קדוש ישראל מרוזין, וכן חתני הרה"ק רבי מאיר מפרימישלאן רבי יואל ורבי יחיאל מיכל, מאשרים שחותנם קנה מהמוציא לאור הנ"ל את הקמיעות והם מסוגלים מאוד לכל חולי ופגע רע רח"ל.

הידועים למישהו פרטים נוספים על אודות קמיעות וסגולות אלו?

[נתקבל מהרב ברוך הכהן כ"ץ]

[ב]

בספר תשואות חן (השמטות לפר' ויחי) מביא ד"ת: 'בשם ... מוהר"ש מפולנאי ז"ל" ויאמר ישראל אל יוסף, ראה פניך לא פללתי" (ברא' מח, יא)...'

א) בשם חמי זקני מוהר"ש מפולנאי ז"ל:

ויאמר ישראל אל יוסף ראה פניך לא פללתי וכנה כראה אחי אלקיס

המשניות חן / ידועות נוספות / נוסד 133

במהדורה הראשונה (בארדיטשוב תקע"ו) כתוב: 'בשם זקני מוהר"ש מפולנאי ז"ל', ובפשוטות הכוונה לזקנו רבי שמואל מפולנאה, אבי-אביו רבי יצחק דומ"צ פולנאה [שהיה גם חותן רבי משה מסלאוויטא בן רבי פינחס מקאריץ]. במהדורה 'המתקנת ו[ה]משוכללת' (ירושלם תשכ"ה) 'תוקן': 'בשם חמי זקני מוהר"ש מפולנאי ז"ל', ואם כן, הכוונה לרבי שמואל (הראשון) מקאמינקא, אבי-חותנו בזו"ש"ל: רבי משה טשאָרטארער מקאמינקא.

והנה את חו"ז זה מזכירו בפרשת נח על שם העיר 'קאמינקא': 'מפי חמי זקני מוהר"ש מקאמינקא' [ומה שבמקום אחר, בפרשת תרומה, מזכירו בלא התואר חו"ז, יתכן שרשם זאת עוד לפני שנשא את נכדתו בזו"ש"ל]. ואם כן למה זה יכנה כאן את חו"ז על שם העיר 'פולנאה'!?

הסיבה של ה'תיקון' כנראה משום שפירוש זה כבר נמצא בספר "שני המאורות", לצדיקי קאמינקא (אור ראשון, פרשת ויחי), כמצויין בשולי הגליון של "תשואות חן" במהדורה ההיא. והספר "שני המאורות" נדפס עשרים שנה לפני הדפסת ה"תשואות חן".

לפנינו ויחי צדק מנהל "שפולחני ז"ל"
ויהאמר ישראל אל יוסף ראה פניך לא פללתי
והנה טרחת אותי חלקים נס

המקור: חז"ל, ירושלמי, נדרים, פ"ד, הל"א, ע"ב
המקור: חז"ל, ירושלמי, נדרים, פ"ד, הל"א, ע"ב

והשאלה אם זו סיבה מספיקה ל'תקן' 'חמי זקני' תחת 'זקני', ולבאורה, כך נצטרך גם ל'תקן' 'קאמינקא' תחת 'פולנאי'; ובפרט ש"אור ראשון" מכיל לא את תורת רבי שמואל מקאמינקא, אלא את של אחיו: רבי צבי הירש מקאמינקא.

(א) בשם חמי זקני מוהר"ש מפולנאי ז"ל:

ויהאמר ישראל אל יוסף ראה פניך לא
פללתי והנה טרחת אותי חלקים נס

המקור: חז"ל, ירושלמי, נדרים, פ"ד, הל"א, ע"ב
המקור: חז"ל, ירושלמי, נדרים, פ"ד, הל"א, ע"ב

[נתקבל מהרב אשפ"ך]

הידעת?!

[א]

קול חוצב להבות אש

איתא בספח"ק אוהב ישראל מהרה"ק מאפטא זי"ע (פרשתנו פר' ויצא בתו"ד), וז"ל:
תוכחת מוסר גדול יוכל כל איש ישראלי ליקח לעצמו מזאת הפרשה ולפנות מחשבתו מהבלי הזמן המדומה. ולדבק באהבת הש"י בהוב"ש ולעבדו בתורה ובתפלה ובמע"ט בשכל אמת וזך. ועיקר שכל מעשי האדם היינו הילוך. דיבור. שמיעה. ראייה. שכיבה. וקימה וכדומה. בכל דבר יהא מעוטף בתוכו שכל אמת וזך לעבודת הש"י בלי שום סיג ופסולת ח"ו.

וצא ולמד מאבותינו הק' ולך בעקבותיהם. פקח עיניך וראה איך ממעשה גשמית של אבותינו הק' נארג ונעשה מהם תורה הקדושה. ואיך התורה מספרת לנו הליכת יעקב מבאר שבע ובאיזה מקום ישן והדיבורים שדיבר עם רחל בת זוגו ואיך שנשק אותה ואיך שהיה רועה את צאן לבן. ותחבולתיו שעשה המקלות. וכיוצא באלו. הלא מזה מוכח שכל מעשיהם מקטן ועד גדול היה הכל רק בהשכל ודיעה מיושבת בחכמת אלהות. והיאך רמזו בכל עניניהם לדברים עליונים נפלאים ונוראים. וכשיסתכל ויתבונן האדם בזה היטב. ראוי לו להתלבש בבושה וענוה גדולה איך הוא נבער מדעת ולא בינת אדם לו. והגם שהוא מתפלל ולומד הוא בלא שכל ודעת ותשוקה רק כאיש חולם. והלואי שיחלום לנו בהקיץ כחלומו של יעקב.

וגם צריך האדם לצייר בשכלו ומחשבתו וידמה לו ממש שהאדם הוא סולם מוצב ארצה בתוך ארציות וגשמיות.

אך וראשו מגיע השמימה. היינו שכלו ושורש נשמתו הוא דבוק למעלה בשמים. והנה מלאכי אלהים עולים ויורדים בו. ר"ל כשהאדם מגביה את לבו ומוחו לעבודת הש"י אז מעלה כל המלאכים לרום שמים העליונים ומשפיע להם חיות הקודש. ובאם לאו ח"ו. אז ויורדים בו. יש להם ירידה על ידו כמחז"ל (איכ"ר א) מתישין כחו של מעלה ח"ו.

גם זאת צריך האדם להיות תמיד במחשבתו איך שכל הכוחות כולם העליונים כולם כאחד תלויים במעשה האדם הן להעלותם או להיפך ח"ו. והנה ה' נצב עליו. שצריך האדם לחשוב בכל עת איך שהש"י עומד לנגדו ומשגיח ורואה במעשיו ויודע כל תעלומות. ומזה יבוא לו פחד ויראה גדולה. והלואי היינו כחולמים חלומו של יעקב.

ועיקר צריך האדם לטהר ולקדש איבריו וחושיו להיותם כולם כאחד ראויים ומוכנים למרכבה לשכינה. וזה אינו תלוי באמירה לחוד. רק בעשיה בפועל ממש באמת. בלי שום סיג ופסולת ח"ו. ושיהיו כל איבריו וחושיו שלימים בלי שום פגם וחסרון חלילה. ואז קדוש יאמר לו ולשעבד רצונו ודעתו לרצון ודעת העליון. ולייחד נפשו רוחו ונשמתו בשם הקדוש והטהור הוי"ה ב"ה וב"ש בייחוד אמיתי. ואז יוכל להמשיך שכל אמת לעבודת הבורא ית"ש. לתורה ולתפלה. ויה"ר שנקיים כל זאת באמת ותמים אמן, והבן היטב. עכ"ל של האוהב ישראל זי"ע.

!! תגובות !!

[א]

הרב נחום זאב וינברג = לגליון תר"י (מי יודע אות ג') לענין השאלה מדוע נאמר אצל ישמעאל "מאת שנה ושלושים שנה ושבע שנים" (ברא' כה, אוי). ע"ש. עי' מש"ך בספר 'רבותינו בעלי התוספות', וז"ל:

ג) ושבע שנה, וא"ת למה פרש שנה ככולם ;
כמו גבי שרה? והא חטא, דכתיב' בן האמה ;
מצחק ופי' רש"י שעבד ע"ז. א"כ מאי תדרוש ;
מאלה פרטות? ולפי תירוץ שכתבתי לעיל גבי
שרה נחא גם מזה² ומיהו י"ל שעשה תשובה,
כדאמרו בפרק השותפין³ דהא כתיב ביה
גויעה כמו במיתת הצדיקים, ואם חטא לא
ז האריך בחטא רק כמו מז' ועד ל', וה"פ בן ל'
ז ככן ז' לחטא, דכיון שעשה תשובה אפילו
ז זדונות שלו נחשבים כזכויות⁴ כדכתיב⁵

המקור: חז"ל, ירושלמי, נדרים, פ"ד, הל"א, ע"ב
המקור: חז"ל, ירושלמי, נדרים, פ"ד, הל"א, ע"ב

[ב]

הרב אלעזר ש. בריעגער - ישיבה תורה ודעת, ברוקלין
= [א] בגליון תר"י (מי יודע אות א' סק") נשאל למה נאמר (בראשית כד, מג) "והיה העלמה" וגו' ולא כתיב 'נערה' כרגיל. הנה עוד פ"א כתובה תיבה זאת בתורה (שמות כ, ח) "ותלך העלמה", ושם פירש"י "הלכה בזריות ועלמות

כעלם". א"כ נאמר כן גם כאן שאליעזר חכה שתזדמן לו נערה שתעשה בקשתו בזריות.

[ב] עוד נשאל אהא דאיתא (שו"ע או"ח סי' נ"א ס"ט) לומר "מזמור לתורה" בניגון, ולמה אין נוהגים כן? כבר עמד על זה ב"הליכות שלמה" (פ"ו הע' 42) וב"פסקי תשובות" מביא שבס' שלחן הטהור העתיק הלשון לומר "מזמור לתורה" 'בנועם ובכוונה', וגם מביא מקישו"ע וחיי"א שכתבו לומר 'בשמחה'. נמצא לדעת אלה הוא לאו דוקא בניגון.

[ג]

הרב ישכר דוד קלויזנר = בגליון תר"י ('מי יודע' אות א סק"א שאלו מדוע נכתב בתורה"ק (ברא' כד, מג) "הנה אנכי נצב על עין המים והיה העלמה היוצאת לשאוב" וגו'? כלומר, למה רק פה היא הפעם היחידה בה רבקה אינה נקראת 'נערה' אלא 'עלמה'?

איתא ב'חזקוני': משום שהיה סבור שלא היו מספרים (=מדברים) קרוביה אלא לשון ארמית בלבד ('נערה' בארמית 'עלמה'), אך באמת ידעו אף לשון עברית, שכן השיבוהו להלן (פסוק נה) 'תשב הנערה'.

הרב יצחק קארו (דודו של רבנו ב' 'בית יוסף'), כ' ב'תולדות יצחק': והיה העלמה - לא אמר 'נערה', לומר שלא די שהיתה נערה בשנים, אלא גם (כן) היתה משתדלת וזריזה ומהירה במלאכתה. וכ"כ בפ' 'רבנו אפרים' ש'עלמה' גדולה וחכמה יותר מ'נערה'.

והאלשיך הקדוש כתב, ש'עלמה' היא מלשון נעלמת וצנועה בבית, שיוצאת עתה לשאוב, ואינה מן הרגילות לצאת תמיד.

בספר 'משחא דרבנותא' לגאון המלומד בנסים מו"ה רפאל מסעור אלפאסי זצ"ל (ליוורנו תקס"ה) כתב: ...ויש לומר שנתוודע לאליעזר שבת שלש שנים (היתה) [היא], וידוע ש(ה) 'נערה' היא בת י"ב שנה ויום אחד (רמב"ם הלכ' אישות פ"ב ה"א. ועי' כתובות פ"ג מ"ח; נדה פ"ה מ"ו), ואם היה מספר להם [שבקש] "והיה הנערה" וגו' - היו אומרים לו גם עתה תפילתך לא הועילה כלום, שאתה ביקשת על נערה, וזאת איננה נערה, ושמה מתוך זה יצא לו שום דבר עיכוב, לכך אמר "העלמה", להורות שאין קפידא בכך אם הגיעה לימי נערות או עדיין היא עלמה.

ומה שאמר הפסוק אח"כ (ברא' כד, זן) "ויאמרו, נקרא לנערה", היינו שאם היו אומרים "העלמה", לא היה אליעזר מתרצה, שלפי שהיא עדיין קטנה אינה רוצה ללכת לשום מקום בשביל האיש ותיפרד (עצמה) מאחיה וקרוביה, שעדיין אינה מכירה בטיב הנישואין, וא"כ צריכים אחיה ואמה לפייסה ולדבר על לבה כדי שתתרצה לילך עמו, לכן אמרו "נקרא לנערה", ר"ל, שהיא גדולה ומכרת בטיב הנישואין, וא"כ איננו יכולים להעבירה על

דעתה, וקטח אליעזר שכיון שהשי"ת עשה עמו כמה נסים, שבא היום אל העין והניחוש שלו בצדק, אמר שגם בזה תתרצה העלמה. או הכתוב הודיענו שאע"פ שהיתה קטנה בשנים - היה לה כנערה. עכ"ד.

[ד]

הרב אברהם יעקב בומבאך = לגליון תר"י ('מי יודע' אות א' סק"ב): אכן שורש הענין הוא מהבעש"ט, והביאור בת כ' כבת ז' הוא ממחרצ"ה מזידיטשוב, וכדלקמן. ומש"כ בשם הרה"ק ממעז'בוז' - הוא ט"ס, שהרי במקום אחר הביאו זאת בשם "הקדוש מזידיטשוב". ואעתיק מחידושי המקורות לזה.

וכי דרכו של בועז לשאול בנערה אמר ר' אלעזר דבר חכמה ראה בה שני שבלין לקטה שלשה שבלין אינה לקטה במתניתא תנא דבר צניעות ראה בה עומדות מעומד נופלות מיושב.

[א] בספה"ק כתונת פסים (סו"ף נשא) הביא בשם הבעל שם טוב זצ"ל על מאמרם ז"ל (שבת קיב:) עה"פ (רות ב, ה) "ויאמר בועז לנערו הנצב על הקוצרים, למי הנערה הזאת?" - וכי דרכו של בועז לשאול בנערה?! תנא: דבר צניעות ראה בה. עומדות (=שבלים עומדות ששכח בועז. רש"י) - מעומד (=לוקטת מעומד. רש"י), נופלות (=אותן שנשרו מן הקוצרים. רש"י) - מיושב (=לוקטת מיושב, ואינה שחה ליטלן, משום צניעות. רש"י). והקשה, הא 'וכי דרכו של בועז' וכו' משום הרהור, ומה משני 'דבר צניעות ראה בה', וכי הותר הרהור באשה צנועה? ועוד, מנא לן הא דצניעות וחכמה ראה בה?.

וביאר, כי באתערותא דלתתא איתער לעילא (זוהר ח"א עז): בין לטב ובין לביש. וכשהאשה מתחלת להרהר באיש, מתעורר הרהור באיש שיהרהר באשה. וכאשר האשה צנועה ואינה מהרהרת באיש, לא יבוא הרהור גם לאיש. ובזה תובן התמיהה "וכי דרכו של בועז לשאול בנשים?!", כי עקימת שפתיו כדיבור ושאלה הוי מעשה להרהר באשה, כמו שאמרו חז"ל (תענית ה:) כל האומר 'רחב רחב' - מיד נקרי. ומשני, דבר צניעות ראה בה וכו', שאין האשה מהרהרת תחילה, אז גם אין חשש הרהור באיש, ושפיר משני. ודפח"ח.

[ב] את דברי הבעש"ט הביא גם בספר אורח לחיים (פר' לך ד"ה והיה כי יראו), זו לשונו: פירש הבעל שם טוב זלה"ה מה שאמרו בגמרא, וכי דרכו וכו' דבר חכמה ראה בה, ומה תירץ? וכי על אשה שהיא חכמה ביותר מותר לשאול?! ואמר, דבר חכמה ראה בה, כלומר, שהיא דבוקה בחכמה, ועל כן אינה מהרהרת בדעתה רוח זנונים, כי הוא שטות היפך חכמה (סוטה ג.), וכשהיא אינה מהרהרת באיש בוודאי האיש אינו מהרהר בה, כי מיין דנוקבין צריכין להיות תחלה, ובוועז ראה שאין בה שום הרהור בו, וזהו דבר חכמה ראה בה, שאיננה מהרהרת בו מחמת שהיא דבוקה לחכמה, ולכן אין בא לו שום הרהור ממנה. ע"כ.

[ג] ובספר תורי זהב (פר' פינחס ד"ה ותקרבנה) הוסיף דברים בזה, וז"ל: שמעתי אומרים בשם הישיש המקובל איש אלהי מו"ה ישראל בעל שם טוב שהקשה, ממה נפשך אם נאמר "וכי דרכו של בועז" וכו' ואיך אינו מתיירא מיצר הרע, אם כן, מאי משני "דבר צניעות ראה בה", מכל מקום אמאי לא היה ירא מיצה"ר? הגם שהאשה יפת התואר היא צנועה, מכל מקום יש לאדם להתיירא שלא להסתכל בה. שנית, אמאי לא נימא שלא היה מתיירא כלל שהיתה נדמית לו בַּאֲפִיה כקאקי חיוורי? מי גרע בועז מר' יוחנן ורב גידל (ברכות כ.)?! ופירש הוא ז"ל, שאם האדם צדיק גדול ומסתכל בנשים, ואם אשה אחת פרוצה נותנת עיניה בו לא ימלט שמחשבתה הלא-טובה גוררת אותו שגם הוא יהרהר בה, ח"ו, ויבא לידי הרהור. והנה באמת לא התיירא בועז מצד עצמו כי נדמית בעיניו כקאקי חיוורי, אלא שהקושיא היא: וכי דרכו של בועז וכו', כלומר, הגם שאינו מתיירא מצד עצמו, מכל מקום היה לו להתיירא מַצְדָּה, שמא היא אינה כשורה ונותנת עיניה בו, ותגרום שיבא הוא לידי הרהור? לזה אמר דבר צניעות ראה בה, לכך לא היה ירא מצדה, ומצד עצמו גם כן לא היה מתיירא כי דמתה בעיניו וכו' ומותר לשאול עליה. ע"כ.

[ד] נראה מדבריו שודאי מי שאינו צדיק צריך לזהר מלהסתכל אף בצדקת, כי נפשו עדיין לא מטהרה. אבל גם צדיק גמור צריך לזהר מלהסתכל בנשים, כי מחשבתן הרעה יכולה לגרום לו להרהורים רעים. ורק אשה צדקת, כשרה וכרות, לא תגרום לו להרהורים רעים.

ונראה דכולי עלמא מודי בזה. אלא שהכתונת פסים והאורח לחיים ביארו רק את ענינו של הצדיק בועז שמצד עצמו לא היה עלול לחטא. ובזה מיושבת קושית המגיה איך נכשלו אנשים בהרהור בביתו של ר' יוסי בן יוקרת, כי לא היו צדיקים.

[ה] וכן מוכח ב"תשואות חן" בהשמטות (ועכשיו נדפס בפר' לך) בשם הבעש"ט עה"פ (ברא' יב, יא) "הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את". ופרש"י, הנה נא הגיעה השעה שיש לדאוג על יפיך וכו'. פירוש, שבודאי היה אברהם אבינו מושלל מתאוות מכל וכל, אלא שהתפלא בעצמו מהיכן בא לו זאת? והרי שרה היא יפת תואר? כי ידע היטב שגם שרה אמנו היא צדקת גדולה ולא גרמה לו את זאת מחמת הרהורים שלה, ח"ו. על כן השכיל והבין שאין זה אלא מחמת שהם באים מצרימה, שנקראת "ערות הארץ" (עי' באר מ"ח ברא' מב, ז. המג"ה), ומכח זוהמת קליפת מצרים, בא אלי זאת לדעת שאת אשה יפת מראה, ולזה יעץ לה לומר "אחותי את" וגו'. ע"כ. ודפח"ח.

[ו] וכתב בספר בית ישראל למהרצ"ה מזידיטשוב זצ"ל (פר' חיי שרה) זו לשונו: "ויהיו חיי שרה מאה שנה ועשרים שנה ושבע שנים". פרש"י ז"ל בת ק' כבת כ'

לחטא ובת כ' כבת ז' ליופי. ויש לדקדק מה היופי שייך יותר בבת ז' [מבבת כ']? אבל נראה הפירוש ע"פ מה ששמעתי בשם הגה"ק אב"ד דק"ק בארדיטשוב לפירש"י ז"ל עה"פ (ברא' יא, כט) "אבי מלכה ואבי יסכה" - ע"ש שסוכה ברוה"ק ושהכל סוכין ביפיה. ע"כ.

ופירש הוא, ממה דאיתא בספרי המקובלים שתמיד באה התעוררות אהבה מצד הנוקבא תחילה, ועל דרך מה שפירשו"ל "אה"פ"ב "במראות הצובאות" (שמות לח, ח). והנה גם הרהורי נשים, ר"ל, באים, מצד הרהורי נקבה בזכר. ויש בזה סוד נעלם ואין בידינו להאריך בזה. על כן הוכרח רש"י להרכיב את ב' הפירושים יחד, שהכל סוכין ביפיה, ולא תאמר ח"ו שבאה מצידה, כי היתה הכל ברוה"ק. ע"כ דברי הגאון ז"ל. ועפ"ז נוכל לפרש גם כאן בת כ' כבת ז' ליופי, והבן. עכ"ל.

ונראה לי לפרש כונתו שלבת ז' שהיא קטנה עדיין אין הרהורי עבירה. ושרה אמנו בהיותה בת כ' שאז תוקף התאוה, והתגברות היצר לגרות בני אדם, היתה כבת ז' בענין היופי, כנ"ל.

[ז] ועפ"ז מובן מהיכן למדו חז"ל לדרוש את שתי הדרשות על 'יסכה'. דודאי שרה נקראה 'יסכה' על שם יפיה שזה היה מתחלתה, והיה נראה לכל העולם, אבל רוה"ק לא היה לה בתחלתה, וגם אינו מפורסם לכל. אלא שהיה קשה לחז"ל מאי רבותא שסוכין ביפיה? והרי יש לחשוש שגורמת להרהורים. על זה תירץ שהיתה סוכה ברוה"ק, א"כ בודאי היתה נקיה מהרהורי עברה, ושפיר הוי שבח שהכל סוכין ביפיה.

וי"ל ששני הפירושים רמוזים בשם 'יסכה'. לפי הפירוש שסוכה ברוה"ק היה לה להקרא 'סוכה' בחולם, או 'סכה' בקמץ, דהיינו 'רוּאָה'. אבל 'יסכה' הוא לשון מפעיל, שגורמת לאחרים להסתכל בה מחמת יפיה, אלא שאינו מזיק להם מפני קדושתה.

מעניינא דיומא!

נתקבל מהרב מרדכי גנוט בעל לוח 'דבר בעתו'

[א] ערבית אור ליום ששי, לבני א"י: כבר עברו ל' יום מהיום בו התחילו בני א"י לבקש "ותן טו"מ לברכה", ואם נסתפק לו אם בקש, חזקה שהתפלל כיאות (טור בשם ירוש'). לט"ז, דברים כפשוטם (הגם שישנן שבתות, שבהן אין שואלים טו"מ, וגם אם נשה/פשע מלהתפלל יום/יום בתוך ל' הימים), ומהלילה אינו חוזר. לרמ"א ולמג"א, "ל' יום" פירושם צ' תפילות, והכוונה אור לי"ב/לי"ג בכסלו (תלוי בימי חרש בול). ר' שם. לכל שיטה קיימת קולא וחומרא. לענין הזכרת גשם (מה"ר ומוה"ג) יש בל' יום יותר מצ' תפילות (ש"ק), אך לא לענין שאלת טו"מ (ת"כ). למעשה פסק במשנ"ב (סי' קיד סקל"ז) לקולא בשניהם, שספק ברכות להקל. ור' עוד להלן אות י'. לאור האמור, טוב לומר היום 12 פעם (ולמחמירים ל-101 תפילות ר')

בלוח "דבר בעתו" בכ במרחשון), 23 פעם) "ואת כל מיני תבואתה לטובה, ותן טל ומטר לברכה" (ולמנ' האחר: "רופא חולי עמו ישראל. ברך עלינו") ויצא מידי ספק (חת"ס או"ח כ'), אבל כאמור, בדיעבד, כבר אין חוזרים החל מתפלת ערבית זו (לוח לא"י), כאמור מעלה.

[ב] ש"ק, קריאת התורה: לפי העולה מפ' ראב"ע (בשמות א, ג) ורד"ק (בדבה"י א, טו, כד) [וכ"כ ב'מנחת שי' שהלכה כבן-אשר (אם למקרא)], קוראים את תיבת "יששכר" גם בפעם הראשונה בש' קמוצה אחת, שכן הש' השניה נכתבת, אך אינה נקראת וגם אין תחתיה שוא !!.

לקורא שקרא בב' שינין, העיר כ"ק אדמו"ר מליובאביטש זצ"ל שאמנם ישנן דעות שונות ויוצאים ידי-חובה בין כך ובין כך, אבל ע"פ נסתר יש לבטא רק ש' אחת ("בצל החכמה" עמ' 7-116), ונהרא נהרא ופשטיה (ר' "צפונות" יז; "המעין" תשכז, ב-ג, תשכח, א; "באו"י" נח, נט) ~ למנ' סטאלין-קרלין (ועוד) קוראים יששכר (בכל התורה) 'מלא' [כבן-נפתלי].

[ג] יש הקוראים בפעם הזו (הראשונה כ"ה בחת"ס עה"ת ובמנ' חת"ס (למרות שבכת"ס כ' שלא נהג כן למעשה!), וב'מקור חיים' קמ"א, ח וכן ענה הגרש"ח קניבסקי זצ"ל ב"שיח ימים", וי"נ כן בכל חומש "בראשית") בשתי ש' ובפעמים הבאות ש' אחת (כמו הקרי).

[ד] יש הקוראים עד פר' פינחס בשתי ש' ואחריה (לאחר ש"יוב" קיבל ש' אחת מ"יששכר" ונקרא "ישוב"), בפרשות תבוא וברכה - בש' אחת (ר' בלי' מהרי"ח ח"ג בהשטות לח"ב ולפי' בעהתו"ס פר' ויצא, שם).

[ה] החזו"א זצ"ל הורה לקרוא תחילה בש' אחת ואח"כ בשתי שינין ובפרשות הבאות בש' אחת (אלה ואלה אינם מצביעים על המקור להשוואת הש' בתרא. אולי חלומה/סגולה/חרוקה היא?). הע' הגה"ח רא"א פלדמן שליט"א, ק' ויז'ניץ, ב"ב) [וההג"ר אברהם וייסבלום שליט"א ב' "תורת הטעמים" וראש מכון "טעם ודעת" קורא יש' (ומפסיק ואינו מפסיק) שְׁכָר].

[ו] ש"ק, ט' בכסלו: התשיעית שבתשעי שבתשעי - "השעה התשיעית, שביום התשיעי, בחדש התשיעי, מוכנת מאד להצלחה, שהוא נגד הגלגל התשיעי, שהוא בחי' יסוד, צנור כל השפע, והנולד בשעה זו עולה למלוכה" ("חסד לאברהם" סלונים דף טו. בשם "ברית מנוחה". דף יט). מלשון הס' "ברית מנוחה" נראה שכל החדש התשיעי, וכל יום תשיעי לחדש, וכל שעה תשיעית של כל יום, היא עת רצון וזמן נבחר, אלא שאם מצטרפים וכו'. מסוגל למלוכה (הגה"ח רמ"מ פערל הי"ו, ב"ב), וז"ל: קבלה תהיה בידך שהשנה התשיעית ליובל - שנה מובחרת. החדש התשיעי - חדש טוב מן הטובים וחדש רצון. היום התשיעי לחדש - מהמובחר שבכל החדש. ושעה תשיעית של יום - שעה טובה ומובחרת משעות היום... על כן, כל (איש) שנולד בשנה ה'ט' ליובל בחדש ה'ט' ביום ה'ט' בשעה ה'ט'... עולה למלוכה בלי ספק. [גם ט' הוא טוב, כב"ק נה.] ~ "ושמעתי זאת מפ"ק של הרי"מ מספינקא [ב' "אמרי יוסף"] זצ"ל בהיותי שם בסעודת הצהרים בין שעה ב' לשעה ג' כשאחז בידו הכלי לנטילה,

וסיים והנה זה עתה בשעה זו, והענין נכבד מאד" (הגה' הגר"ד שפרבר ב' "אפרקטתא דעניא" זצ"ל בגליון הס' "מדבר קדמות"). [במקור מוזכרת גם "בשנה התשיעית ליובל", אך אין בידינו חשבון יובלות, שהרי בטל. על בירור חשבון שנות היובל (תיאורטית), עמדנו במאמרנו בראש לוח ה'תשס"ה (עמ' פח-ט), ור' עוד בלוח תשנה, עמ' קע-ח. נזכה, נחיה ונראה]. [ולפ"ז היתה הש' ה'תשע"ד ה"שנה התשיעית ליובל", ותהיה שנית בעוד 38 שנה, תתכ"ד].

[ז] ישנן שיטות אחדות בקביעת "השעה התשיעית" (ר') גם ב"מבוא ללוחות המתוקנים" שבשער "זמנים בעתם" בסוף לוח "דבר בעתו"). בין השעות 13.00-15.00 אחה"צ [ואכן כ"ק מרן אדמו"ר מרחמסטריוקא שליט"א הורה לפרסם, כי אע"פ שישנן 9 דקות שהן "השעה התשיעית" לכל השיטות, כדאי לפרסם את הזמן המירבי, לתועלת "הרוצים לנצל את כל הזמן הקדוש והמסוגל"; החל מדקות אחדות לפני השעה 13.00 עד דקות אחדות לפני השעה 15.00] (או שמא אף בין השעות 01.00-03.00 בלילה) בודאי נמצאת "השעה התשיעית" (ואפשר לנצלה הן בלילה הן ביום). ושמא אף החדש אינו מוחלט, כי "החדש התשיעי" מתשרי (הן במקור מוזכרת שנת היובל שחדשיה נמנים מתשרי!) הוא סיון..., וט' בו הוא הוא היום המסוגל (ר' בו!!!). למעשה, במקורו נכתב שהנולד בשעה זו וכו' ולא שהשעה הזו מוצלחת, אך בכל זאת נראה שהוא "עת רצון וזמן נבחר", והבוחר יבחר.

[ח] הרב שי ואלטר, ראש מכון "קידוש החדש" הי"ו מעיר מדברי ספר החינוך (מצ' רן: שלא לעונן) "שלא נקבע עונות, לומר שעה פלונית טובה לעשות בה מעשה פלוני ויצלח כל העושהו באותה שעה ובשעה פלונית לא יצלח, כמו שיאמרו המהבילים בעלי הכישוף... והעובר עליה ומגיד לבני-אדם עונות, שיעשו מעשיהם בהן כדי שיצלחו, וגם הוא עושה מעשיו לפי העונות - חייב מלקות, ולשוואל אל היודע - אין חיוב מלקות, עד שיכוון פעולתו לעת הידועה [במבט (מושג אסטרולוגי) כדי שיצלח, אם תהיה לו תועלת במעשה. ספהמ"צ] ועשה מלאכתו בה ואז ילקה בעבורו, כי עשה מעשה".

[ט] ערבית אור ליום רביעי, יג בכסלו: היא תפילת-החול ה-91 לבני א"י השואלים גשמים מאור לז' במרחשוון. מעתה הוחזקו הכל לשאול כן בתפילותיהם, גם לדעת המג"א. ראה בח' בכסלו.

[י] הוא הדין אם אמר באחד הימים הקודמים (מו') במרחשון ואילך, לפי חשבון הימים שנותרו עד היום) 90 פעם: "ואת כל מיני תבואתה לטובה, ותן טל ומטר לברכה" ~ לנוהגים לומר כל השנים בקיץ "ברכנו" ובחרף "ברך עלינו", הדין שוה, אלא שכלפי הרגלם לומר "ברכנו", עליהם לומר 90 פעם "רופא חולי עמו ישראל. ברך עלינו". גם ש"ץ ("חיוב") מתחזק לפי חשבון תפלותיו (ט"ז), ע"פ ההשוואה המפורסמת לדין "קירב נגיחותיו לא כל-שכן". ב"ק כג-כד). ור' עוד מעלה אות א'.

[יא] אור לעש"ק, טו בכסלו: לילה אחרון לקידוש לבנה.